МБДОУ «Новочурашевский детский сад «Колосок»
Ибресинского района Чувашской Республики

Чăваш чĕлхи - тăван чĕлхе

(Чăваш чĕлхи кунĕ ячĕпе хатĕрленĕ уяв сценарийĕ)

Выполнила Орлова Т.Н.
музыкальный руководитель

с. Новое Чурашево
2018 г

Чăваш чĕлхи - тăван чĕлхе

(Чăваш чĕлхи кунĕ ячĕпе хатĕрленĕ уяв сценарийĕ)

Уяв тĕллевĕ: ачасене халăх традицийĕсене упрама, тăван чĕлхене юратса вĕренме хавхалантарасси, чĕлхе илемĕпе пуянлăхне туйма, пĕлӳлĕхе ӳстерме пулăшасси.

(ачасем зала кĕвве май кĕрсе тăраçĕ. те ЧР гимн юрлама пуçлаççĕ)

1 ертсе пыракан

2 ертсе пыракан

1 ертсе пыракан: Ырă кун пултăр, туссем, тăвансем, ытарайми чăваш çыннисем! Паян пысăк уяв - чăваш чĕлхи кунĕ. Чăваш чĕлхи пуян та илемлĕ, янăравлă та çепĕç, паха та асамлă. Вăл чăваш юрри пек янăравлă та кĕвĕллĕ, унпа чуна ачашлама е амантма, çĕклеме е ӳкерме, хавхалантарма пулать

2 ертсе пыракан: Атте-анне чĕлхи - пирĕн тăван чĕлхе. Тăван сăмах, тăван чĕлхе - халăх чунĕ. Унăн паянхи кунĕ, малашлăхĕ. Унсăрăн халăх çук.

1 ертсе пыракан:

Камсем эпир? Мĕнле йăхран эпир?

Мĕнле анне пире савса çуратнă?

Мĕнле атте ура çине тăратнă?

Мĕнле çĕр парнеленĕ хăйĕн çăкăрне?

2 ертсе пыракан:

Чăвашсемех эпир, ырă çынсем эпир.

Чăваш анне пире савса çуратнă.

Чăваш атте ура çине тăратнă.

Чăваш çĕрĕ парнеленĕ хăйĕн çăкăрне. ***(В.Станьял)***

(Çăкăр тăварпа тухмалла: саламламалла)

(ачасем кĕвве май залран тухса кайса пыраççĕ: чи кĕçĕн ушкăн уява пуçлать)

1. Юрă «Алли кирлĕ мĕн тума»

2. Вăйă «Ăçта пирĕн аллисем»

3. Сăвă

4. Параппан

5. Ташă

(*чи кĕçĕн ушкăнри ачасем тухса каяççĕ: кĕçĕн ушкăнри ачасем кĕрсе уява малалла тăсаççĕ*)

1. Юрă «Выляма чăнни»
2. Вăйă «Çӳрет Ванюк»
3. Юрă «Путене»
4. Сăвă
5. Частушки
6. Ташă

(кĕçĕн ушкăнри ачасем тухса каяççĕ: вăтам ушкăнри ачасем кĕрсе уява малалла тăсаççĕ)

1. Юрă «Улми лайăх и: çеçки лайăх-и»
2. Такмаксем «Тухха Ванюк пирĕн умма»
3. Вăйăсем
4. Юрă «Ваçка кушак»
5. Сăвă
5. Ташă

(вăтам ушкăнри ачасем тухса каяççĕ: аслă ушкăнри ачасем кĕрсе уява малалла тăсаççĕ)

1 ертсе пыракан: Паян, апрелĕн 25-мĕшĕнче, пĕтĕм Чăваш çĕршывĕ чăваш чĕлхи кунне уявлать. Эпир 1993-мĕш çултан пуçласа кашни çул Чăваш наци кунне уявлатпăр.Ăна ахальтен мар ака уйăхĕн 25-мĕшĕнче иртттерме палăртнă. Çак кун чăваш çырулăхне йĕркелекенĕ И.Я. Яковлев çуралнă. Уява хамăр республикăра кăна мар, аякра пурăнакан чăвашсем те чысласа хатĕрленеççĕ. Мĕнле савăнмăн –ха çакăншăн!

СĂВĂ
Тавтапуç Яковлева-
Çутта кăларчĕ чăваша.
Вулама-çырма пĕлме,
Майне туса вăл пачĕ.

Алфавит вăл йĕркелерĕ,
Пичетлерĕ букварьне,
Халалне çырса хăварчĕ
Туслă пурăнма чĕнсе.

Чăваш шкулĕсем вăл уçрĕ
Маттур ачасем валли.
Тарăн йĕр ăшра хăварчĕ -
Асра юлчĕ ĕмĕре.

Чăваш халăхĕ манмарĕ
Аслă Вĕрентекенне.

Ун ячĕпеле чысларĕ
Проспектпа бульварсене.

Тавтапуç Яковлева-
Çутта кăларчĕ чăваша.
Мускавра та, Раççейре те
Пĕлеççĕ халь чăваша!

(Алексеева О.И вѐрентекен)

2–мĕш ертсе пыракан: Пурнăçра – пĕр анне. Тăван чĕлхе те пĕрре. Ăна упрасси – пирĕн тивĕç. Иван Яковлевич Яковлев пуласлăх çыннисене тăван чĕлхене упрама пиллесе хăварнă. Çапла çеç чăваш чĕлхи ыттисенчен кая пулмĕ тенĕ вăл. «Чĕлхе чечекленесси пĕтĕмпех сиртен килет», - ак мĕнле пархатарлă шухăшĕ вĕрентекенĕмĕрĕн.

Кам тăван чĕлхене юратмасть,
Вăл тăван амăшне юратмасть.
Кам тăван амăшне юратмасть,
Вăл тăван халăхне юратмасть.
Кам тăван халăхне юратмасть,
Вăл тăван çĕр-шывне юратмасть

(1 ача)
Эп - чăваш ачи, саватăп
Чĕвĕл-чĕвĕл чĕлхене.
Юратап сăвва-юрра та,
Купăса та кĕслене.
Юрататăп вуламашкăн
Чăвашла та вырăсла.
Ик чĕлхе вăл - ик ăс маншăн,
Эп пуласшăн ик ăслах!

(Петĕр Хусанкай

(2 ача)
Мухтанап чăваш пулнишĕн,
Чăвашах пулса юлнишĕн,
Çепĕç-çепĕç уç сассишĕн,
Акăш-макăш пур юрришĕн

Юрă «Шупашкар»

1. ертсе пыракан: Чăваш чĕлхи – халăхăн ĕмĕр сӳнми ăс-тăн чечекĕ. Чăваш халăхне çутта кăларакан Иван Яковлевич Яковлев хăйĕн халалĕнче çапла çырса хăварнă: «Туссем, тăвансем, ытарайми чăваш çыннисем! Мĕн ĕмĕрĕм тăршшĕпех чунăмпа, чĕремпе çунса пурăнтăм сирĕншĕн. Ан манăр, астуса тăрăр çакна! Эсир хăвăр халăхăрăн чĕлхинчен ютшăнмасан, халăх кăмăлĕ пĕтĕмпех сирĕн аллăрта пулĕ!

(3 ача)
Савӑнатӑп эп чӑваш пулнишӗн,
Тӑпӑл-тӑпӑл тӑпӑлкка ташшишӗн,
Асамат кӗперӗ пек тӗрришӗн,
Атӑл шывӗ пек ҫемҫе чӗлхишӗн.
Савӑнатӑп эп чӑваш пулнишӗн.

(А. Николаева)

Юрӑ «Асамат кӗперӗ»

(4 ача)
Ытарайми тӑван чӗлхемӗр,
Сана манмастпӑр ӗмӗрне.
Ҫухатас ҫук атте-аннемӗр
Пире пилленӗ парнене.

(5 ача)
Ытарайми тӑван чӗлхемӗр,
Сана манмастпӑр ӗмӗрне.
Ҫухатас ҫук атте-аннемӗр
Пире пилленӗ парнене.

«Шумовой оркестр»

(6 ача)
Атьӑр ташша пуҫлар-и те
Атьӑр ташша пуҫлар-и?
Ура хуҫса ташлар-и те,
Ура хуҫса ташлар-и?

«Ҫамрӑк ачасен ташши»

(7 ача)
Ташши, ташши,
салакайӑк ташши
Салакайӑк ташши мар
Хӗр пӗрчисен ташши

(8 ача)
Йӗпреҫ енӗ ӗлӗкрен илемлӗ
Чӑн тӳперен илӗртет хӗвелӗ.

Кӗтне шывӗн хумӗсем
Кӗвӗлеççӗ юрăсем

(Л. Мартьянова)

Юрă «Тăван ен»

2 ертсе пыракан

Малалла пирӗн, çитӗнсе пыракан ачасене, Вӗрентекенӗмӗр ӗçне малалла туса пымалла, чăваш чӗлхине юратса вӗренмелле, аталантармалла, тӗпчемелле, упрамалла

Тăван чӗлхе пурри савăнтарать,
Çуралнă вырăна астутарать.
Хăв халăхна хисеп тума хушать,
Çӗр-шывшăн тăрăшма вăй-хал парать.

(Александр Савельев-Сас)

Чăвашра вăрман та чăвашла кашлать.
Шăпчăк та юрлать кунта, ав, чăвашла.
Сассăм пин чӗлхеллӗ халăх хушшинче
Янăрать сăпайлăн, уççăн, чăвашла.

1 ер.пыр:

Чăвашăмсем! Сире телей сунатăп,
Ан сивӗнӗр тăван чӗлхемӗртен.
Мансан – чӗлхесӗр янавар пулатпăр.
Чӗлхе пулсан –пӗтместпӗр ӗмӗрте!..

(Раиса Сарпи)

.